

ENGANG VERDENS
VERDENS BEDSTE
BEDSTE ENGANG
EN UAFHÆNGIG
ANALYSE AF DANSK
UDVIKLINGSBISTAND
2014-2016

TIMBUKTU FONDEN OG JESPER HELDGAARD MAJ 2016

INDHOLDSFORTEGNELSE

HIGHLIGHTS	3
FORORD	4
RESUME	5
SEKTION 1	
KRONOLOGI	6
SEKTION 2	
SAMLET BISTAND	10
SEKTION 3	
FLYGTNINGE	11
SEKTION 4	
FATTIGDOMSORIENTERING	13
SEKTION 5	
AFRIKA	14
SEKTION 6	
FN OG DET MULTILATERALE	15
SEKTION 7	
HUMANITÆR BISTAND	17
SEKTION 8	
CIVILSAMFUNDET	18
SEKTION 9	
FORSKNING, OPLYSNING, KULTUR	19
SEKTION 10A	
KLIMA OG MILJØ	21
SEKTION 10B	
SUNDHED	22
SEKTION 10C	
UDDANNELSE	23
SEKTION 10D	
LANDBRUG	24
SEKTION 11	
DANIDA-ADMINISTRATION	25
EFTERSKRIFT	27

LÆSEVEJLEDNING

Forkortelser og tabeller

Finanslov er i nogle tabeller forkortet til FL

Forslag til finanslov til FFL

Medmindre andet er angivet, er alle beløb i tabeller i millioner kr. og løbende priser

Centrale kilder til tal og data

Danida årsberetninger: www.aarsberetninger.danida.um.dk/

Finanslove og finanslovsforslag

Regeringens udviklingspolitiske prioriteter

OECD DAC: www.oecd.org/development/stats/

Venstre-oplæg

Sparekataloger fra Udenrigsministeriet

TEKST JESPER HELDGAARD, [JHELDGAARD@GMAIL.COM](mailto:jheldgaard@gmail.com)

KONSULENTER THOMAS RAVN-PEDERSEN OG KNUD VILBY

DESIGN/LAYOUT KIT HALDING/SURVIVALKIT.DK

UDGIVER TIMBUKTU FONDEN © 2016

HIGHLIGHTS

DENNE ANALYSE VISER BLANDT ANDET, AT

DANMARK HAR KURS MOD AT BRUGE
UNDER 0,5% AF BNI
 PÅ AT SKABE UDVIKLING I FATTIGE LANDE

DANMARKS LANGSIGTEDE, ÅRLIGE UDVIKLINGSBISTAND ER
 OVER EN PERIODE PÅ BLOT 15 MÅNEDER FALDET MED NÆSTEN
6 MIA. KR. = 42%
 PGA. BESPARELSER OG ØGEDE FLYGTNINGEUDGIFTER

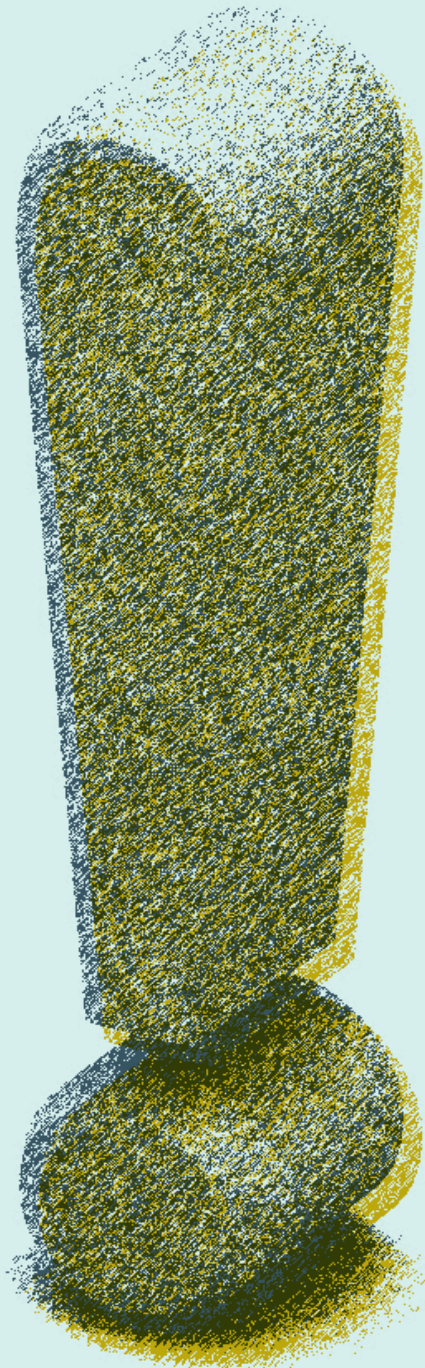
UDGIFTER TIL **FLYGTNINGEMODTAGELSE**
 FINANSIERET AF UDVIKLINGSBISTANDEN STEG I SAMME
 PERIODE MED **352,7%**

DANMARK ER BLEVET DEN STØRSTE
 MODTAGER AF DANSK UDVIKLINGSBISTAND: I 2016 VIL 4,4 MIA. KR.
 GÅ RETUR TIL DANMARK TIL AT MODTAGE FLYGTNINGE

DEN **SÆRLIGE STATUS I FN**
 DANMARK HAR OPBYGGET GENNEM MERE END 50 ÅR
 ER TRUET PÅ GRUND AF BESPARELSER

BISTANDEN TIL DE DANSKE SAMARBEJDSLANDE I
AFRIKA VIL FALDE MED MERE END 2 MIA.
 KR. I PERIODEN 2015-2018 I FORHOLD TIL SR-REGERINGENS PLANER

DANMARK ER GÅET FRA AT VÆRE
KLIMADUKS TIL DAGENS FOSSIL

FORORD

DET TOG 16 ÅR AT KOMME OP - HALVANDET AT KOMME NED

Det tog Danmark 16 år – fra dansk bistands spæde start i 1962 til 1978 – at nå op på FN's anbefaling om at yde mindst 0,7 pct. af vores rigdom i udviklingsbistand. I årene derefter steg bistanden yderligere og toppede i år 2000, da den danske bistandsprocent toppede med 1,06 pct. af vores bruttonationalindkomst (BNI).

Nu har regeringen besluttet at sætte den danske udviklingsbistand ned til det laveste niveau siden 1981. Det sker af hensyn til dansk økonomi. Men faktisk er den gennemsnitlige dansker i dag 60 pct. rigere, end da vores udviklingsbistand i år 2000 toppede. Danmarks BNI i såkaldte købekraftdollar var i år 2000 på 28.960 pr. indbygger. I 2014 var det på 46.140 købekraftdollar pr. indbygger.

Denne analyse anfægter helt grundlæggende påstanden om, at Danmark ikke har råd til at yde udviklingsbistand på det niveau, vi har gjort hidtil. Og af en kvantitet og kvalitet, der er blevet kaldt verdens bedste, og som har været med til at sikre Danmark en anerkendt international status. Analysen rejser i stedet spørgsmålet: "Har Danmark råd til at sætte den status over styr?"

Et andet formål er at råde bod på, at de konsekvenser, besparelserne i udviklingsbistanden vil få, sjældent vækker særlig opmærksomhed – i modsætning til besparelser i Danmark. F.eks. affødte det straks højlydte protester, da det i oktober 2015 kom frem, at Venstre-regeringen ville spare 4 mio. kr. de næste tre år ved at nedlægge Livsliniens telefoniske natåbning. Men når regeringen skærer 300 af 400 mio. kr. i støtten til uddannelse i udviklingslandene og reelt sender titusinder af børn hjem fra skole, så rammer det anonyme mennesker i fjerne lande og omtales knapt nok i danske medier.

Endelig er analysen et forsøg på at skabe et solidt, faktisk fundament for den videre debat. Det vrirler med forskellige og svært gennemskuelige og sammenlignelige tal om dansk udviklingsbistand – også fra Udenrigsministeriet. Det er ingen – uanset holdning i øvrigt – tjent med.

Analysen udgives af Timbuktu Fonden. Den er skrevet af freelancejournalist Jesper Heldgaard, der i mange år har beskæftiget sig med dansk og international udviklingsbistand. Mange har bidraget med ideer og oplysninger undervejs. Forfatteren takker for alle bidrag, men har i øvrigt det fulde ansvar for indholdet.

Arbejdet er ikke gjort med denne analyse. Om kort tid lancerer den udenrigspolitiske gransker Peter Taksø-Jensen sin redegørelse, og regeringen udkastet til en ny udviklingspolitisk strategi. Og til august fremlægger regeringen sit finanslovsforslag for 2017, der giver et klarere billede af regeringens politik. Der er nok at følge op på...

JESPER HELDGAARD, APRIL 2016

Dansk langsigtet udviklingsbistand er ved at blive afviklet. Over 15 måneder, fra august 2014 til november 2015, skete der reelt en halvering af det langsigtede udviklingsarbejde.

LARS ENGBERG-PEDERSEN, SENIORFORSKER, DIIS. POLITIKEN, 22. FEBRUAR, 2016

RESUME

SÅ HURTIGT KAN DET GÅ

Over en periode på mindre end halvandet år er Danmarks årlige, langsigtede udviklingsbistand skåret med næsten 6 mia. kr. eller 42 pct. Da SR-regeringen i august 2014 fremlagde sit finanslovsforslag for 2015, stod den egentlige danske udviklingsbistand til at have på næsten 14 mia. kr. Et regerings skifte og mange tusinde ekstra flygtninge senere står den egentlige danske udviklingsbistand blot til lidt over 8 mia. kr.

Det var der næppe mange, der havde forestillet sig for et par år siden. Da Timbuktu Fonden udgav sin seneste analyse af dansk udviklingsbistand, var fokus på, at S-SR-SF-regeringen ikke havde levet op til sine løfter om at øge dansk bistand til 1 pct. af BNI. Venstre havde ganske vist måneden før præsenteret sit forslag om at skære dansk bistand helt ned til 0,7 pct. af BNI, men selv om det blev bakket op af både Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og delvist af de Konservative (der dog ønskede 0,8 pct. af BNI), blev det kun omtalt kort. Men nu er forslaget gennemført, samtidig med at de øgede flygtningestrømme belaster udviklingsbistanden som aldrig før.

Farvel til førertrøjen

År 2000 var året, hvor Danmark gav relativt mere udviklingsbistand end noget andet land i verden: 1,06 pct. af den danske bruttonationalindkomst blev det til. Der var endda udsigt til, at procentsatsen skulle endnu højere op, for den gang havde Danmark stadig – ud over udviklingsbistanden – en særlig ramme til indsatser for miljø, fred og stabilitet, MIFRESTA-rammen. Hensigten var, at MIFRESTA over en årrække skulle nå op på 0,5 pct. af det danske BNI – oven i den ene procent, der var målsætningen for den egentlige bistand. MIFRESTA-rammen sikrede, at udviklingsbistanden gik til at bekæmpe fattigdom, og IKKE til at finansiere modtagelse af flygtninge i Danmark og såkaldte globale goder som miljø, klima, fred og stabilitet.

I dag er situationen en helt anden: MIFRESTA-rammen blev afskaffet helt tilbage i 2001, og det danske niveau for udviklingsbistand er siden overhalet af både Norge, Sverige og Luxembourg. Alligevel har Danmark år efter år toppet diverse donorindeks udfærdiget af OECD/DAC og andre.

Den position er Danmark i fuld gang med at sætte over styr. Dansk bistand har i år udsigt til at blive på 0,71 pct. – blot en anelse over de 0,7 pct., FN anbefaler. Reelt er tallet dog væsentligt lavere, fordi en betragtelig – og stigende – del af bistandsbudgettet går til at modtage asylansøgere i Danmark og til andre formål end det, der var hensigten med den traditionelle udviklingsbistand: at bekæmpe fattigdom. Med den seneste finanslov er der udsigt til, at den del af den danske udviklingsbistand, der har fattigdomsbekæmpelse som mål, kommer til at udgøre blot omkring 0,5 pct. af Danmarks BNI. Og regeringen har åbnet for, at det kan blive endnu lavere.

My plea to the Nordic countries is to hang in and hang on to your success, and your leadership, to help the entire world to achieve the SDGs. – In short, we have the grave danger of having adopted the SDGs only to see some of their most important global advocates suddenly turn their back on them.

PROFESSOR JEFFREY D. SACHS, DIREKTØR FOR EARTH INSTITUTE, COLUMBIA UNIVERSITY, I RAPPORTEN "THE END OF NORDIC EXCEPTIONALISM", 2015.

	RØD FFL 2015	BLÅ FL 2016	Ændring	%
Bilateral bistand	6.354,3	2.894	-3.460,3	-54,5
Bistand gennem CSO'er	1.103	758	-345	-31,2
Naturressourcer, energi og klimaforandringer	652	301	-351	-53,8
Forskning og oplysning	376	165	-211	-56,1
Multilateral bistand gennem FN m.v.	1.629,1	945	-684	-42,0
Udviklingsbanker, -fonde og EU	1.941,6	1.849	-92,8	-4,8
Humanitær bistand	1.775	1.825	+50	2,8
Reserver	100	-661,2	-761,2	
I alt §06.3	13.931	8.074,8	-5.856,4	-42
Fællesskabsfinansieret EU-bistand	1.044,1	1.352,6	308,5	29,5
Udgifter til modtagelse af flygtninge i Danmark	980,1	4.436,9	3.456,8	352,7
Administration + i øvrigt under ulandsrammen	937,8	913,4		
Total ulandsrammen	16.893	14.777,7		-12,5

TABEL 1 FRA AUGUST 2014 TIL SEPTEMBER 2016

NOTER

- **Totalen** for 2016 medregner ikke de 300 mio. kr., som de Konservative fik afsat som ekstra reserve. Godt 200 af de 300 mio. ventes at kunne afrapporteres som bistand (modtagelse af flygtninge) og vil i givet fald få den danske bistand til at ende på 0,71 pct. af BNI i 2016.
- **Reserver** I 2015 blev der af ulandsrammen som normalt budgetteret med en reserve på 100 mio. kr. til uforudsete udgifter. I 2016-finansloven er reserven på minus 661,2 mio. kr. Det beløb skal altså findes inden for den samlede bistandsramme og tages fra de øvrige poster – medmindre den samlede ramme øges.

SEKTION 1 EN KRONOLOGI

FRA DEN SPÆDE START TIL STORMAGTSSTATUS

Danmark kom forholdsvis sent i gang med at yde statslig udviklingsbistand, men efter massivt pres fra store dele af det danske civilsamfund og en række aktive enkeltpersoner blev det hurtigt sådan, at skiftende danske regeringer, bakket op af brede flertal i Folketinget, følte sig forpligtet til at leve op til FN-målsætningerne på området.

1962 Den statslige danske udviklingsbistands spæde start

1978 Danmark når FN-målet for udviklingsbistand

Danmark giver for første gang de 0,7 pct. af sit bruttonationalprodukt (BNP) i udviklingsbistand, som FN anbefaler som minimum. I 1980-81 faldt den danske bistand en smule, men siden 1982 har Danmark levet op til FN-målet.

1991 Udgifter til at modtage flygtninge er med i bistanden

Mens det er FN, der står bag anbefalingen om, at de rige lande skal yde mindst 0,7 pct. af deres BNI i udviklingsbistand, så er det OECD DAC (der kun repræsenterer donorerne), der fører statistik over udviklingsbistanden og siden 1969 har fastsat reglerne for, hvad der kan afrapporteres som udviklingsbistand. Og OECD DAC vedtager i 1991, at udgifter det første år til at modtage asylansøgere fra lande, der kategoriseres som udviklingslande, kan medregnes som udviklingsbistand.

1992 Et bredt flertal i Folketinget vedtager MIKA-rammen

Under den daværende VK-regering – og med Per Stig Møller som miljøminister – vedtager et bredt flertal i Folketinget Miljø- og Katastroferammen (MIKA), der over en årrække skal op at udgøre 0,5 pct. af BNI udover den ene pct., der er målet for den traditionelle danske udviklingsbistand. MIKA-rammen bliver senere til Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen (MIFRESTA) og skal – som navnet siger – bruges til miljø-, katastrofe-, freds- og stabilitetsindsatser, så de ikke belaster udviklingsbistanden. Også udgifter til at modtage asylansøgere i Danmark finansieres af rammen.

2001 Milliard-besparelse og farvel til MIFRESTA

Den nyvalgte VK-regering sparer 1,5 mia. kr. på Danmarks årlige udviklings- og miljøbistand og nedlægger MIFRESTA. Dansk udviklingsbistand daler fra et niveau på godt 1 pct. til omkring 0,85 pct. af BNI.

2011 Rød regering tager over – men sætter ikke bistanden op

Valget fører til, at VK-regeringen afløses af en regering af S, SF og R, med støtte fra EL. Selv om alle fire partier har som mål at få dansk udviklingsbistand op på 1 pct. af BNI, stiger bistandsprocenten ikke i deres regeringstid.

I september 2013 lyder startskuddet til det, der skal vise sig at blive den mest turbulente periode i dansk udviklingsbistands historie, så nu går det stærkt.

September 2013 Det første varsel: Det upåagtede V-udspil

Venstre opsigter reelt den konsensus, der – bortset fra ved 2001-besparelserne – har domineret dansk udviklingsbistand. Venstre udsender et 14 sideres politisk oplæg: "Ny udviklingsbistand – bedre fokus, mere sammenhæng, klare principper", der med ét hug vil spare 2,5 mia. kr. på bistanden og allerede fra 2014 reducere den til 0,7 pct. af BNI, mod 0,83 pct. i 2013. Udspillet er dramatisk – ikke mindst fordi et helt enigt folketing, inkl. Venstre, så sent som i juni året før vedtog en ny strategi for dansk udviklingspolitik: "Retten til udvikling." Alligevel vækker forslaget ikke voldsom opsigt. Jo, Timbuktu Fonden og Policy Advice udsender i oktober 2013 en uafhængig analyse af Danmarks udviklingssamarbejde 2011-2013, hvor V-udspillet nævnes. Hovedbudskabet i analysen er imidlertid, at den siddende S-R-SF-regering har svigtet sit valglofte fra 2011 om gradvist at bringe dansk udviklingsbistand tilbage på 1 pct. af BNI. Faktisk er bistanden faldet under S-R-SF-regeringen, fra 0,85 pct. af BNI i 2011 til 0,83 pct. i 2013.

November 2013 Venstre med i finanslovsaftale – uden besparelser

Den 25. november indgår S-R-SF-regeringen overraskende forlig om finansloven for 2014 med Venstre og Konservative. Venstre går med, selv om partiet ikke kommer igennem med sit forslag om massive besparelser på udviklingsbistanden. Den forbliver – som ønsket af regeringen – uændret på 0,83 pct. af BNI i 2014.

Januar 2014 Nye ambassader trods besparelser

Regeringen fremlægger den største reform og modernisering af den danske udenrigstjeneste i nyere tid. Selv om den er et led i en omfattende nedskæring, på knap 200 mio. kr. frem til 2017, og sker i kølvandet på flere års spareøvelser i udenrigstjenesten, medfører den bl.a. åbning af nye danske ambassader i fire såkaldte vækstlande, Nigeria, Filippinerne, Colombia og Myanmar/Burma. Samme måned træder SF ud af regeringen, og socialdemokraten Mogens Jensen bliver ny handels- OG udviklingsminister.

August 2014 Konsensus udfordres på ny

SR-regeringen mener stadig ikke, der er råd til at øge bistanden og bringe den tættere på 1 pct.-målet. Den fremlægger sit finanslovsforslag for 2015, der bevarer bistanden uændret på 0,83 pct. i 2015. Venstre kvitterer med at genfremsætte sit forslag fra året før om at nedbringe bistanden til 0,7 pct. af BNI og spare 2,5 mia. kr.

Oktober 2014 SR vil pludselig skære lige så meget som Venstre

Kort efter at Socialdemokraterne og Radikale har mødt V-spareforslaget med heftig kritik, varsler regeringen selv tilsvarende besparelser på den fattigdomsorienterede del af udviklingsbistanden for 2015. Antallet af nye flygtninge til Danmark er så stort, at regeringen nu vil bruge 3,5 mia. kr. af udviklingsbistanden i 2015 på asyludgifter. Det er 2,5 mia. kr. mere end de 980 mio. afsat i finanslovsforslaget et par måneder tidligere. Det fører til voldsomme protester – langt mere højlydte end mod Venstres spareforslag. Og Venstre kalder S og R's tidligere kritik af V-forslaget for "hyklerisk".

November 2014 Udviklingsbudgettet øges, men mest til flygtninge

SR-regeringen indgår finanslovsforlig med SF og Enhedslisten. Selv om udviklingsbistanden i 2015 hæves fra de foreslåede 0,83 pct. af BNI til 0,87 pct., betyder de øgede flygningestrømme, at der skal spares 1,5 mia. kr. på den egentlige udviklingsbistand.

December 2014 "Mere Danmark i verden" – med færre ressourcer

Trods fortsatte besparelser i Udenrigsministeriet og -tjenesten, og i udviklingsbistanden, fremlægger udenrigsminister Martin Lidegaard og handels- og udviklingsminister Mogens Jensen visionspapiret "Mere Danmark i verden". "Danmark skal også i de kommende år have verdens bedste udviklingsbistand og et solidarisk bistandsniveau med en stærk profil på menneskerettigheder," fastslår handels- og udviklingsminister Mogens Jensen.

18. juni 2015 Valg og ny regering

Heller ikke i denne valgkamp kommer udviklingsbistand og -politik til at fylde meget, selv om fronterne – med V-udspillet om at spare 2,6 mia. kr. i ét hug – er trukket usædvanligt skarpt op. S varsler i sit valgoplæg, at der ikke bliver råd til at løfte bistanden op nær 1 pct. af BNI i "den kommende valgperiode". Vælgerne giver blå blok flertal, og en smal V-regering træder til. Regeringsgrundlaget, der er forhandlet på plads med støttepartierne Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Konservative, gør de varslede besparelser til en realitet: "Vores udviklingsbistand skal fokuseres der, hvor behovet og fattigdommen er størst. Regeringen vil afsætte 0,7 pct. af BNI årligt, så vi også fortsat vil være ét af kun få lande i verden, der lever op til FN's målsætning." Regeringsgrundlaget varsler et udenrigspolitisk udredningsarbejde forestået af "en erfaren, respekteret person med internationalt udsyn", som skal "præsentere et samlet strategisk bud på en stærkere koordinering og samtænkning af Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik, forsvarspolitik, handelspolitik og eksportfremme samt udviklingspolitik."

August 2015 Det VILLE SR have gjort

Valget i juni betyder, at V-regeringen i august må fremlægge et såkaldt teknisk

finanslovsforslag for 2016, nemlig dét forslag, der var forberedt allerede under SR-regeringen. Dokumentet viser SR-regeringens planer, ikke blot for 2016, men også for overslagsårene 2017-19. Det kan derfor sammenholdes med den endelige finanslov for 2016, som det er gjort i denne analyse. Det bliver – foreløbigt – sidste gang, at et finanslovsforslag opererer med både en "fattigdomsramme" og en "global ramme" for udviklingsbistanden, som SR uændret ønsker på 0,87 pct. af BNI i 2016, svarende til 17,7 mia. Heraf er hele 3.477 mio. kr. afsat til flygtningemodtagelse i Danmark.

25. september 2015 FN vedtager nye Verdensmål

Statsminister Lars Løkke Rasmussen tager en pause fra finanslovsforhandlingerne og besparelserne på den danske udviklingsbistand og er et smut i New York for at erklære FN's nye Verdensmål for bæredygtig udvikling for vedtaget. "I dag tilslutter vi ikke alene vores lande nogle nye langsigtede visioner. Vi tilslutter os også nye konkrete, realistiske mål med en fast deadline. Vores lederskab og retning er påkrævet. Vi må sikre os, at vi lever op til vores faste, fælles tilsagn. Danmark er klar til at gøre sin del," siger Lars Løkke Rasmussen fra FN's talerstol.

Statsministeren leder det historiske møde, fordi Mogens Lykketoft har formandsposten i generalforsamlingen. Men nyheden om regeringens besparelser på udviklingsbistanden er også nået til New York, og derfor får den danske udenrigsminister Kristian Jensen at vide, at han alligevel ikke vil få taletid på scenen sammen med andre 'celebrities' til "Global Citizen Festival" i New York, hvor danske ministre ellers har optrådt flere år i træk.

29. september 2015 Så er det alvor – finanslovsforslaget præsenteres

Så kommer det 'rigtige' finanslovsforslag for 2016 med en bistand på de bebudede 0,7 pct. af BNI i 2016, svarende til 14,8 mia. kr. – 2,9 mia. kr. lavere end SR-regeringen lagde op til. Til gengæld budgetterer Venstres udspil med en noget lavere udgift til flygtningemodtagelse: 2,915 mia. kr. mod SR-regeringens 3,477 mia. Der opereres ikke længere med en særskilt global ramme. Samtidig udkommer "Regeringens udviklingspolitiske prioriteter" med udgiftsrammer for 2016-2019. Der tegner sig nu et konkret billede af, hvor de massive besparelser vil ramme – f.eks. at bistanden til seks danske prioritetslande helt udfases: Mozambique, Zimbabwe, Bolivia, Nepal, Indonesien og Pakistan. Og kritikken fra mange forskellige sider er massiv.

Hovsa – også en 'dødsliste' for 2015

2016 løber med hele opmærksomheden ved lanceringen af finansloven, selv om Udenrigsministeriet samme dag udsender en pressemeddelelse, der – et stykke nede i teksten – fastslår, at sparekniven sættes ind allerede i 2015: "I lyset af den ekstraordinære flygtningesituation, og for at sikre – som tidligere annonceret – en gradvis tilpasning til 0,7 pct., vil regeringen i 2015 afsætte en tilsagnsramme på 0,73 pct. af BNI." Pressemeddelelsen er oven i købet vedhæftet et faktaark, "Tilpasning af udviklingsbistanden i 2015." Her fremgår det klart, at regeringen allerede vil beskære bistandsrammen for 2015 – hvoraf der blot resterer 3 måneder – med 2,85 mia. kr. Faktaarket fortæller også, hvor besparelserne med det ekstremt korte varsel skal findes. Alligevel går der et par dage, før aviser og organisationer for alvor får øjnene op for denne uventede besparelse og kritisk gennemgår faktaarket, der hurtigt bliver kendt som 'dødslisten'. Af den fremgår det f.eks., at Danmarks bistand til landene i Afrika, Asien og Latinamerika allerede i 2015 skæres med 350 mio. kr., Det Arabiske Initiativ med 60 mio. kr. og Det Globale Partnerskab for Uddannelse med 100 mio. kr.

Ny udviklingspolitisk strategi varsles

"Regeringens udviklingspolitiske prioriteter" varsler også, at regeringen i løbet af 2016 vil udarbejde en ny udviklingspolitisk strategi, som afløser for "Retten til udvikling", der blev vedtaget af et enigt folketing så sent som i 2012. Det kommer til at ske sideløbende med 'gransker' Peter Taksøe-Jensens arbejde med det udenrigspolitiske udredningsarbejde og de anbefalinger, der skal være klar senest 1. maj 2016.

19. november 2015 Blå finanslov og bistandspct. på 0,71

Så er Finansloven for 2016 handlet af mellem Folketingets fire blå partier. De Konservative har argumenteret for at holde bistanden på mindst 0,8 pct. af BNI, men stiller sig tilfreds med en mindre justering på 300 mio. kr., så bistandsprocenten – måske – havner på 0,71 i stedet for de foreslåede 0,70.

Måske fordi de 300 mio. kr. blot er afsat som en ekstra reserve hos Finansministeriet til flygtningekrisen i Europa og til nørømråder. Af de 300 mio. kr. regner regeringen med, at mere end 200 mio. kan tælle som bistand, og at det kan bringe bistandsprocenten op på de 0,71.

Men formelt er der på Udenrigsministeriets konto fortsat kun afsat de 14,777 mia. kr. til udviklingsbistand, som Venstre spillede ud med i sit finanslovsforslag – svarende til 0,7 pct. af BNI. Til gengæld kommer de Konservative igennem med deres ønske om at fastfryse grundskylden for danske boligere, og det gør, at partiets formand "næsten ikke kan være i sig selv af glæde", da finanslovsforliget præsenteres.

Bundlinjen er, at dansk bistand havner på sit laveste niveau siden 1981, og at 2,9 mia. kr. er afsat til flygtningemodtagelse – et beløb, som regeringen samtidig erkender, er sat for lavt.

Aftalen varsler samtidig, at partierne er parate til at gøre yderligere brug af udviklingsbistanden, hvis der bliver behov for flere penge til flygtningemodtagelse "i overensstemmelse med OECD's regler og hidtidig gældende praksis". Det hedder direkte, at "aftaleparterne er enige om, at mulighederne herfor skal udnyttes fuldt ud."

3. december 2015 Bistanden bløder igen til flygtningeudgifter

Blot to måneder efter at regeringen i sit finanslovsforslag satte de forventede udgifter i 2016 til modtagelse af flygtninge ned med en halv mia. kr. i forhold til SR-regeringen, opjusterer regeringen nu det forventede antal flygtninge fra 15.000 til 25.000 i 2016 og derfor beløbet til flygtningemodtagelse med 1.522,2 mio. kr. til 4.436,9 mio. kr.

Den skønner samtidig, at det danske bidrag til EU's udviklingsbistand skal opjusteres med 285 mio. kr. pga. de øgede flygtningestrømme. Alt sammen finansieres over bistandsrammen. Yderligere 1.807,6 mio. kr. spares på bistanden til udviklingslandene – eller 'omprioriteres', som det udtrykkes.

Bistanden til udviklingslandene – fraregnet asyludgifter – nedjusteres dermed allerede nu til 10,4 mia. kr. i 2016.

Primo december 2015 Lars Løkke ved COP21: "Vi må alle gøre mere"

"Vi må alle gøre mere. Danmark vil fortsætte med at støtte de fattigste lande," fastslår statsminister Lars Løkke Rasmussen ved klimatopmødet COP21 i Paris og nævner, at Danmark øremærker 270 mio. kr. til formålet. Det er hykleri, kritiserer flere. Pengene er ikke nye, men tages fra udviklingsbistanden, som Lars Løkkes regering samtidig er i fuld gang med at beskære – ikke mindst på klimaområdet. COP21 ender – modsat COP15 i København i 2009 – som en succes og en aftale, der overvejende vurderes positivt.

17. december 2015 Finanslov 2016 vedtages

Finansloven for 2016 vedtages med stemmer fra Venstre, Dansk Folkeparti,

Liberal Alliance og Konservative. Også Socialdemokraterne og Radikale stemmer for, ud fra traditionen om, at 'regeringsparate partier' stemmer for finansloven, når regeringen har sikret sit politiske flertal. Kun Alternativet og Enhedslisten stemmer imod, mens SF hverken stemmer for eller imod.

21. december 2015 Regeringen ignorerer flertal

Et flertal i Folketinget stemmer for et SF-forslag om at annullere 1,4 mia. kr. af regeringens besparelser på i alt 2,85 mia. kr. på udviklingsbistanden i 2015. SF, Socialdemokraterne, Enhedslisten, Radikale og Alternativet stemmer for, mens Konservative undlader at stemme. Men regeringen anført af udenrigsminister Kristian Jensen annoncerer, at regeringen gennemfører besparelserne alligevel. De Konservative afviser at gøre sagen til et kabinetsspørgsmål, men stemmer dog senere for at tildele Kristian Jensen en 'næse'.

December 2015 Danmark topper igen udviklingsindeks

For fjerde år i træk topper Danmark Center for Global Development's "Commitment to Development"-indeks foran Sverige og Norge. Indekset er en sammenvejning af landenes indsats på områder som udviklingsbistand, handel og migration. Danmark ligger – baseret på indsatsen i 2013 – på en samlet førsteplads og er også 'verdensmester' i disciplinen udviklingsbistand, ikke kun på kvantitet, men i endnu højere grad på kvalitet og den stærke fattigdomsorientering. Hvor længe endnu?

29. januar 2016 Så røg de 2,85 mia. af bistanden i 2015

V-regeringen fremlægger sin såkaldte tillægsbevillingslov for finanslov 2015, hvor Folketinget skal tage stilling til besparelser på 2,85 mia. kr. på udviklingsbistanden for 2015 – altså med tilbagevirkende kraft.

4. februar 2016 Udviklingsfagligt kontor nedlægges

Altinget – og ikke andre – får adgang til et internt notat, der viser, hvordan Udenrigsministeriet vil gennemføre de massive nedskæringer, der er en følge af besparelserne på udviklingsbistanden. De betyder, at ministeriet skal spare 200 mio. kr. – heraf de 80 mio. i lønudgifter, så hver tiende stilling skal væk. Mest opsigt vækker det, at Danida nedlægger sit udviklingsfaglige kontor – der officielt hedder "Udviklingsfaglig Tjeneste" (UFT). Kontoret har – under skiftende navne – bestået i årtier og været bemandet af udviklingsfaglige eksperter som ingeniører, læger, økonomer, agronomer, antropologer og jurister. 10 UFT-ansatte blev afskediget, umiddelbart efter finanslov 2016 lå klar. Nu nedlægges de sidste 30 stillinger ved at sprede UFT-folkene ud på andre kontorer i Udenrigsministeriet og på ambassader.

6. februar 2016 Danmarksindsamling og show i DR

For tiende år i træk er der Danmarksindsamling. Den kulminerer med det

stort anlagte tv-show på DR1. Næsten 98 mio. kr. samles ind og fordeles til ulandsarbejde blandt de 12 tilsluttede organisationer. Statsminister Lars Løkke Rasmussen og udenrigsminister Kristian Jensen sidder også ved telefonerne og tager imod bidrag fra danskerne til de folkelige, danske udviklingsorganisationer, regeringen har beskåret med 345 mio. kr. i 2016.

18.-19. februar DAC ser på flygtningeudgifter og udviklingsbistand

På et såkaldt DAC-højniveaumøde 18.-19. februar er de store flygtningeudgifter på dagsordenen. Nogle lande foreslår, at asyludgifter skal kunne regnes med som bistand ikke blot det første år, men de tre første år, mens andre presser på for et loft over, hvor stor en del af bistanden, der kan bruges til at finansiere flygtningemodtagelse. Spørgsmålet bliver udsat.

Senest 1. maj 2016 Gransker-redegørelse klar

Regeringens udenrigspolitiske 'gransker', Indien-ambassadør Peter Taksø-Jensen, skal være klar med sine anbefalinger til fremtidens danske udenrigspolitik.

17. juni Udkast til ny udviklingspolitisk strategi præsenteres

Ved Folkemødet på Bornholm fremlægger udenrigsminister Kristian Jensen sit første udkast til ny udviklingspolitisk strategi, der skal vedtages af Folketinget inden udgangen af 2016 og erstatte "Retten til udvikling" fra 2012.

August 2016 V-regeringen fremlægger finanslovsforslag for 2017

V-regeringen fremlægger sit finanslovsforslag for 2017 og sine udviklingspolitiske prioriteter for 2017-2020.

SEKTION 2 SAMLET BISTAND

REGERINGSSKIFTE KOSTEDE 6 MIA. KR

Venstre-regeringen nøjedes ikke – som bebudet før valget – med at skære udviklingsbistanden med 2,9 mia. kr. i 2016, men skar den også med 2,85 mia. kr. allerede i 2015. I alt op mod 6 mia. over to år.

Før VK-regeringens besparelser tilbage i 2001 og nedlæggelsen af MIFRESTA-rammen var hensigten, at MIFRESTA-rammen i 2005 skulle stige til at udgøre 0,5 pct. af BNI – oven i den egentlige udviklingsbistand på 1,0 pct. – altså i alt 1,5 pct. Var den kurs fastholdt, havde dansk bistand i 2016 været på mere end 30 mia. kr. – mere end det dobbelte af nu. Så havde der formentlig ikke lydt så store protester over brugen af udviklingsbistand til flygtningemodtagelse. VK-regeringens besparelser i 2001-02 på udviklings- og miljøbistanden betød reelt, at niveauet for dansk bistand har ligget omkring 0,2 pct. af BNI lavere lige siden. Den S-R-SF-regering, der tiltrådte i 2011, satte ikke niveauet op igen, trods en erklæret politik om det. Det betyder, at Danmark siden har sparet et par mia. om året, svarende til omkring 30 mia. kr. i alt. Penge, som udviklingslandene omvendt er gået glip af.

Danmark får baghjul af Norge og Sverige

I mange år lå bistandsprocenten i de tre skandinaviske lande på næsten samme niveau – i flere år med Danmark forrest. Men det er slut. Danmark er med sine 0,71 pct. sat langt tilbage efter Norge med et bistandsbudget på næsten 30 mia. danske kr. i år – svarende til 1,1 pct. af BNI. Og af Sverige med et bistandsbudget på 35 mia. danske kr. i år – svarende til næsten 1 pct. af BNI.

HOLD ØJE MED

Bliver den seneste besparelse permanent? Har Danmark med den seneste besparelse på udviklingsbistanden taget endnu et permanent skridt nedad, som det skete med VK-regeringens besparelse i 2001? Eller vil rød blok, hvis den kommer til magten, bringe niveauet tilbage til omkring 0,85 pct. – eller 1 pct.?

CENTRALE ÅR

1978 Danmark når FN-anbefalingen på 0,7 pct. Bistanden falder en smule de to næste år, men har fra 1981 konstant ligget på mindst 0,7 pct.

2000 Rekord: Med 1,06 pct. af BNI når dansk bistand sit højeste niveau nogensinde. Det er ikke overgået siden.

2001 VK-regeringen kommer til og sænker bistanden til et niveau, der holder godt og vel et årti.

2015 Regeringsskifte fra rød til blå blok betyder igen et fald i bistandsniveauet – nu til 0,7 pct.

År	Mia. kr.	Pct. af BNI
1978	-	0,7
1980	-	0,67
1981	-	0,65
2000	13,5	1,06
2001	13,6	1,03
2002	12,9	0,96
2003	11,5	0,84
2004	12,2	0,85
2005	12,6	0,81
2006	13,3	0,80
2007	13,9	0,81
2008	14,5	0,82
2009	15,0	0,88
2010	16,1	0,91
2011	15,7	0,85
2012	15,6	0,83
2013	16,4	0,85
2014	16,9	0,86
Herefter budgettal		
2015 SR FFL	16,9	0,83
2015 V FFL	14,3	0,7
2015 Rød FL	17,7	0,87
2015 FL efter V-sparehug	14,85	0,73
2016 Teknisk FFL 2016	17,7	0,87
2016 V FFL 2016	14,777	0,7
2016 Blå FL 2016	14,777 [ca. 15] ¹⁾	0,7 [0,71] ¹⁾

TABEL 2 DEN SAMLEDE DANSKE BISTAND

NOTER ¹⁾ TALLENE ER I PARENTES, FORDI DE 300 MIO. KR., DE KONSERVATIVE FIK LØFTET BISTANDEN, ER AFSAT SOM EN RESERVE HOS FINANSMINISTERIET

Danmark er en lille, åben økonomi i en globaliseret verden. Vi lever af handel. Vores sikkerhed er afhængig af, hvad der sker i verden omkring os. Vi påvirkes, inspireres og henter ideer i vores samkvem med andre.

Danmark skal fortsat være en markant global aktør, der bekæmper fattigdom og styrker menneskerettigheder, demokrati, retsstatsprincipper og bæredygtig vækst.

REGERINGSGRUNDLAGET, JUNI 2015

SEKTION 3 FLYGTNINGE

FRA MILLIONER TIL MILLIARDER AF KRONER

I årevis var udgifter til modtagelse af flygtninge en ubetydelig post i dansk bistand. Det satte konflikterne på Balkan i 1990'erne en stopper for. I 1992 satte udgifterne foreløbig rekord med 633 mio. kr. og udgjorde helt uhørt godt 8 pct. af den samlede udviklingsbistand. Dengang var Danmarks bistand til gengæld på 1,0 pct. af BNI, væsentligt højere end FN's anbefaling på 0,7 pct. Det samme gjaldt, da udgifter til flygtningemodtagelse i 2000 for første gang rundede 1 mia. kr. Herefter faldt udgiften igen, men fra 2008 er den steget, og da S-R-SF-regeringen i 2013 fremlagde sit finanslovsforslag for 2014, var den igen over en milliard kr., nemlig på 1,43 mia. kr. Hele beløbet tages af den danske udviklingsbistand. Og siden er tallet bare steget og steget. I finansloven for 2016 har regeringen afsat 4,4 mia. kr. og oven i købet bebudet, at beløbet kan blive endnu større.

Flere penge til flygtningemodtagelse – i Tyrkiet

Det øgede flygtningepres mod Europa fik i november 2015 EU til at love Tyrkiet 3 mia. euro til at håndtere flygtninge fra Syrien. Den danske andel er på 286 mio. kr. og finansieres af udviklingsbistanden – de 100 mio. kommer fra den ekstra reserve på 300 mio. kr., de Konservative fik føjet til bistanden i finansloven for 2016. Resten finansieres af annullerede tilsagn – bl.a. til Ghana og Vietnam.

Danmark største modtager af dansk udviklingsbistand

Tanzania og Uganda er lande, der traditionelt har toppet listen over modtagere af dansk udviklingsbistand. Nu er de overhalet af Danmark med adskillige længder: I 2016 vil 4,4 mia. kr. gå retur til Danmark til at modtage flygtninge. Til sammenligning modtog det største modtagerland i 2014, Afghanistan, 436 mio. kr. Udviklingen truer også den anerkendelse, Danmark gennem mange år har høstet for, at en stor del af vores bistand går til de mindst udviklede lande. I 2014 var den andel på hele 30 pct. Med de mange penge retur til Danmark vil den andel falde dramatisk.

Hvad gør andre donorer?

Norge og Sverige har også inden for det seneste år besluttet at bruge milliarder af kroner af deres udviklingsbistand til flygtningemodtagelse. Det hører dog med, at deres samlede udviklingsbistand er væsentligt højere end Danmarks. I 2016 på 1,1 pct. af BNI i Norge og 1,0 i Sverige. Hertil kommer, at Sverige har modtaget væsentligt flere flygtninge end Danmark: 160.000 i 2015 mod de knapt 21.000, der kom til Danmark. Sverige har samtidig besluttet et loft på 30 pct. for den andel af udviklingsbistanden, der må gå til asyludgifter. Med en bistandspct. på 1,0 pct. af BNI betyder det, at Sverige – trods enorme asyludgifter – fortsat vil overholde FN-anbefalingen på 0,7 pct., selv når asyludgifter ikke medregnes. Venstre-regeringen vil ikke sætte et tilsvarende loft.

År	Mio. kr.	%	
1992	633	8,1	
1997	215	2,1	
2000	1.004	7,5	
2008	251	1,7	
2009	467	3,1	
2010	838	5,2	
2011	650	4,1	
2012	830	5,3	
2013	910	5,5	
2014	1.440	8,7 [budgettal]	
Herefter budgettal		Bistand ÷ flygtninge	
2015 SR FFL	980	5,8	15.913
2015 Rød FL	3.477	19,7	14.216
2016 SR FFL	3.530	19,8	14.163
2016 V FFL	2.915	19,7	11.862
2016 Blå FL	4.437	29,7	10.340

TABEL 3 FLYGTNINGEUDGIFTER FINANSIERET AF UDVIKLINGSBISTANDEN

År	Sverige	Norge	Danmark
2009	7	9,9	3,11
2014	13	5,5	8,5
2015	22	-	16,8
2016	19	21	30

TABEL 4 UDGIFTER TIL FLYGTNINGE I PCT. AF UDVIKLINGSBISTANDEN

KILDE MORGENAVISEN JYLLANDS-POSTEN, 15. FEBRUAR, 2016

Storbritannien har siden 2005 øget sin udviklingsbistand med 80 pct. og nåede i 2015 for første gang de 0,7 pct. af BNI – under en konservativ regering. Det blev oven i købet vedtaget som en lov og skal altså ikke til forhandling hvert år. Samtidig er Storbritannien – trods massive flygtningestrømme – varsom med at finansiere asyludgifter over udviklingsbistanden: De seneste tal fra 2014 viser, at Storbritannien blot brugte 1,1 pct. af sin bistand på flygtningemodtagelse. Også Tyskland har hidtil kun brugt få pct. af sin udviklingsbistand til at finansiere asyludgifter.

Flygtningekrisen koster ulandene 66 mia. kr. i 2016

Ifølge Morgenavisen Jyllands-Posten 16. februar 2016 viser tal fra OECD, at de vestlige lande i 2016 vil bruge 66 mia. kr. af deres udviklingsbistand til at finansiere flygtningemodtagelse – en stigning på 50 pct. i forhold til 2014. Til sammenligning brugte de europæiske lande i 2006 tilsammen 1 mia. dollar af deres bistand til flygtningemodtagelse.

Jamen, Danmark er stadig i front – eller hvad?

“Vi bruger flere penge på flygtninge, men er stadig blandt de kun fem lande i verden, der lever op til FN-målet.” Sådan har argumentet gang på gang lydt fra V-regeringen. Men hvis bistanden efter de seneste besparelser ‘renses’ for de stigende flygtningeudgifter har dansk bistand i 2016 kurs mod blot 0,5 pct. af BNI.

HOLD ØJE MED

Bliver ladeporten åbnet yderligere? På et såkaldt DAC-højniveaumøde 18.-19. februar var de store flygtningeudgifter på dagsordenen. Nogle lande foreslog, at asyludgifter skal kunne regnes med som bistand ikke blot det første år, men de tre første år, mens andre pressede på for et loft over, hvor stor en del af bistanden, der kan bruges til at finansiere flygtningemodtagelse. Emnet blev udsat. Men hvad sker der? Og hvad er den danske regerings holdning?

Flygtningeudgifterne kan stige yderligere i 2016 Partierne bag finanslovs-aftalen for 2016 er parate til at gøre yderligere brug af udviklingsbistanden, hvis der bliver behov for flere penge til flygtningemodtagelse “i overensstemmelse med OECD’s regler og hidtidig gældende praksis”: “Aftaleparterne er enige om, at mulighederne herfor skal udnyttes fuldt ud.” Med andre ord: Øgede asyludgifter skal krone til krone finansieres af udviklingsbistanden. Og de Konservatives aftryk på Finanslov 2016 – en forventet stigning i bistands-pct. fra 0,70 til 0,71 af BNI – har også udsigt til at gå til asyludgifter.

Hvis OECD beslutter, at de første 3 års udgifter til flygtninge kan opgøres som udviklingsbistand, er det allerede politisk besluttet i Danmark, at dette skal udnyttes maksimalt. Dermed er der reelt ingen penge tilbage til det langsigtede danske udviklingsarbejde.

LARS ENGBERG-PEDERSEN, SENIORFORSKER, DIIS. POLITIKEN, 22. FEBRUAR, 2016

SEKTION 4 FATTIGDOMSORIENTERING

FARVEL TIL DEN GLOBALE RAMME

”For at fastholde fokus på den fattigdomsorienterede udviklingsbistand, vil regeringen oprette to separate budgetrammer. Dels en ramme til fattigdomsorienteret udviklingsbistand, som fokuserer på de mest forarmede lande, og som vil udgøre langt størstedelen af dansk udviklingsbistand. Dels en global ramme, som vil omfatte stabiliseringsindsatser og udviklingsbistand, der ikke nødvendigvis er direkte fattigdomsorienteret, herunder en pulje til ny sikkerhedspolitik.”

Sådan lød det i regeringsgrundlaget (på hele 80 sider udarbejdet i Det sorte Tårn!), fra S-R-SF-regeringen, der trådte til i oktober 2011.

Den globale ramme kom også til at omfatte udgifterne til flygtningemodtagelse, mens omkostningerne til administration af udviklingsbistanden blev holdt uden for rammerne. Stort set de samme poster som den gamle MIKA/MIFRESTA-ramme, som VK-regeringen nedlagde i 2001. På samme måde besluttede V-regeringen i 2015 at opgive opdelingen i de to rammer.

FAKTA OM DEN GLOBALE RAMME

Følgende poster, der i DAC-sammenhæng kan afrapporteres som udviklingsbistand (og blev det af SR-regeringen), blev listet under den globale ramme:

- ▶ Stabilisering, genopbygning og kapacitetsopbygningsprojekter i konfliktområder
- ▶ Klima- og miljøbistand (den del, der ikke har fokus på de fattigste lande)
- ▶ Demokratiske forandringer og økonomiske reformer, særligt i Mellemøsten og Nordafrika
- ▶ Andre elementer – som f.eks. gældslettelse, Danida Business Finance, investeringsfonde, myndighedssamarbejde og erhvervsinstrumenter, Naboskabsprogrammet, DIIS, Institut for Menneskerettigheder samt flygtningemodtagelse

Op farvel til den bløde sikkerhedspolitik

I 1990'erne havde Danmark udviklet et koncept for en 'blød sikkerhedspolitik'. Tankegangen var, at betydelige danske indsatser omkring fattigdomsbekæmpelse, miljø, sundhed, uddannelse og fredsbevarelse ville være med til at gøre verden sikrere. Og at Danmark har særlige kompetencer på disse områder.

I Udenrigspolitisk årbog for 1997 beskrev daværende seniorrådgiver i Statsministeriet, Per Fischer, den nye aktivistiske, danske udenrigspolitik. Ifølge artiklen var de samlede danske udgifter til bistand dengang på linje med udgifterne til forsvaret, begge på omkring 15,5 mia. kr. årligt, svarende til mellem 1,4 og 1,5 pct. af det danske bruttonationalprodukt. Per Fischer definerede

	Fattigdomsrammen mia. kr.	%	Den globale ramme mia. kr.	%
2013	12,4	77,3	2,9	17,8
2014	12,7	78,0	2,8	17,0
2015 SR FFL 15	12.624	74,7	3.471	20,5

TABEL 5 BISTANDENS FORDELING PÅ DE TO RAMMER

nemlig ikke blot 'bistand' som den egentlige udviklingsbistand, men medregnede miljø- og katastrofebistand, flygtningeintegration, programmet for bistand til Østeuropa samt udgifter til FN's fredsbevarende indsatser. Tanken om blød sikkerhedspolitik blev opgivet under Anders Fogh Rasmussen-regeringerne. Udviklingsbistanden blev reduceret, miljøbistanden afviklet, og gradvist blev begrebet 'aktivistisk udenrigspolitik' også nydefineret. Hvor det tidligere havde været udtryk for den særlige, danske, aktive FN- og udviklings- og fredspolitik, blev det nu defineret som aktiv dansk deltagelse i internationale militære operationer.

Udviklingen væk fra den bløde sikkerhedspolitik fortsætter med afskaffelsen af den globale ramme og med de seneste voldsomme beskæringer i udviklingsbistanden, der gør det vanskeligt for Udenrigsministeriet at fastholde mere langsigtede, 'bløde' indsatser omkring krige og konflikter. Samtidig opfordrer USA Danmark til – som NATO-land – at udvide forsvarsbudgettet fra de nuværende omkring 1,3 pct. til hele 2 pct. af BNI.

SEKTION 5 AFRIKA

MERE TIL AFRIKA?

Venstre har gang på gang – både før og efter valget i juni 2015 – slået fast, at besparelserne på udviklingsbistanden ikke skal gå ud over den danske bistand til Afrika. F.eks. skrev udenrigsminister Kristian Jensen i en kronik i Politiken, 5. februar, 2016: "Vores ambition er at bruge en større andel af udviklingsbistanden i Afrika."

Og i Venstres politiske oplæg "Ny udviklingsbistand" fra 2013, fremgik det af en figur, at Venstre ville lade Danmarks samlede bistand til Afrika stige støt fra godt 5 mia. kr. om året i 2014 til mere end 8 mia. kr. i 2020. Hvordan det skulle ske, fremgik dog ikke.

Alligevel peger tallene på, at dansk bistand til Afrika er på rutsjetur:

- ▶ **V-regeringen skærer 2 mia. til Afrika over fem år:** Afrikanske prioritetslande vil tilsammen modtage 2,145 mia. kr. mindre i perioden 2015-19 under V-regeringen, end de stod til under den tidligere SR-regering.
- ▶ **Skarpt fald i sigte:** I 2019 er udbetalingerne til afrikanske prioritetslande budgetteret til blot 1.773 mio. kr. – 761 mio. kr. mindre, end SR-regeringen budgetterede med. Og en halvering fra 2012, hvor dansk bistand til Afrika toppede med 4.407 mio. kr. – heraf var de 3.409 mio. kr. program og projektbistand til prioritetslande.
- ▶ **2015-beskæring kostede Afrika ca. 630 mio. kr.:** V-regeringens ekstraordinære besparelser på 2015-udviklingsbistanden i november gik også ud over Afrika. Ghana fik sine tilsagn reduceret med 223, Mozambique med 94,7 og Kenya med hele 300 mio. kr.
- ▶ **Afrika bløder også til opjustering af flygtningeudgifter for 2016:** Tilsagn til Sydsudan, Burkina Faso og Ghana i 2016 blev reduceret med i alt 90 mio. kr. som følge af opjusteringen af udgifter til flygtninge i 2016. Værre gik det dog ud over Bangladesh og Myanmar, der hver blev reduceret med 93 mio. kr., og Palæstina med 55 mio. kr.
- ▶ **Slut med bistand til mangeårige afrikanske modtagerlande:** To af 12 afrikanske samarbejdslande, Mozambique og Zimbabwe, blev sløjft i 2015.

KONSEKVENNS

Mozambique-udfasning på uheldigt tidspunkt: I februar 2016 sendte den danske ambassade i Maputo en exit-strategi for dansk bistand til Mozambique i høring. Af udkastet fremgår det direkte, at udfasningen af bistanden fra en mangeårig partner gør ondt: "In view of the current economic and political situation in Mozambique, Denmark's decision to phase out its development cooperation has indeed come at a difficult time for Mozambique".

KILDE GLOBALNYT

Vi vil prioritere mere målrettet og øge bistanden til Afrika.

LARS LØKKE RASMUSSEN, 6. SEPTEMBER, 2013, POLITIKO.

År	Bistand til Afrika	% af bilateral bistand
2009	2.785	-
2010	2.866	57
2011	3.442	63
2012	4.407	61
2013	3.225	60
2014	2.568	56

TABEL 6 BILATERAL PROGRAM- OG PROJEKTBIKSTAND TIL AFRIKA

År	SR FFL 2016	Blå FL 2016	forskel	forskel %
2015	2.800	2.285	-515	-
2016	2.629	2.556	-73	-
2017	2.691	2.177	-514	-
2018	2.534	2.252	-282	-
2019	2.534	1.773	-761	-
Total	13.188	11.103	2.145	-21,6

TABEL 7 FORVENTEDE UDBETALINGER TIL AFRIKANSKE PRIORITETSLANDE
KILDE EGEN SAMMENTÆLLING AF FORVENTEDE UDBETALINGER FRA FFL OG FL

NOTE

Tallene for udbetalinger i de to tabeller kan ikke sammenlignes 1 til 1. Budgettallene i finanslove og finanslovsforslag dækker kun bistanden udbetalt over landerammen til prioritetslande, mens tallene i årsberetningen medtager udbetalinger til alle afrikanske lande og flere poster, f.eks. humanitær bistand, miljø og NGO-bistand. Tal for tidligere år er derfor lidt højere end budgettallene for de kommende år.

SEKTION 6 FN OG DET MULTILATERALE

SLUT MED "PUNCHING ABOVE WEIGHT"

Danmark har, som en lille nation, traditionelt været en varm fortaler for og betydelig bidragyder til FN, og engang blev det meste af den danske udviklingsbistand faktisk ydet som multilateral bistand gennem FN, Verdensbanken, EU mfl. Senere blev en 50/50-fordeling den officielle målsætning, så udviklingsbistanden blev fordelt nogenlunde ligeligt mellem bilateral bistand direkte fra Danmark til modtagerlandet og multilateral bistand – dog med lidt mere til den bi- end til den multilaterale del. I 2001, f.eks., tegnede den multilaterale del sig for 45 pct.

Lille Danmark har i adskillige år været i top ti blandt donorerne til centrale FN-organisationer og -programmer som UNDP, UNICEF og UNFPA. Det har sikret Danmark international gennemslagskraft. Danmark har kunnet "punch above our weight". Vi har, med andre ord, haft mere indflydelse, end vores størrelse berettiger til.

Men den multilaterale del af dansk bistand er dalet – fra de 45 pct. i 2001 til 29 pct. i 2014. Også den danske bistand via FN har oplevet et markant fald: I 2001 udgjorde den en femtedel af den samlede bistand, nemlig 2,5 mia. kr. I 2014 var andelen dalet til 11 pct.

Langt voldsommere end 2001-besparelsen

SR-regeringen budgetterede med at bruge 1.629 mio. kr. i 2016 på multilateral bistand gennem FN m.v. I den 'blå' finanslov for 2016 er det reduceret til 944,6 mio. kr. – nedsat med 42 pct. Det er meget mere dramatisk, end da VK-regeringen kom til i 2001 og i 2002 sparede i alt 1,5 mia. kr. på dansk udviklings- og miljøbistand. Dengang 'slap' FN-organisationerne med en samlet besparelse på 218 mio. kr.

Sådan rammes FN-organisationer og -programmer

UNDP-bidrag mere end halveret

FN's Udviklingsprogram, UNDP, er aktiv i hele 166 lande og koordinerer i mange lande det meste af FN-systemets indsatser, også ved akut opståede kriser, f.eks. ebola-epidemien i Vestafrika og flygtningestrømmen fra Syrien. UNDP er særligt afhængigt af såkaldte kernebidrag, der ikke er øremærket bestemte indsatser. I 2014 blev 90 pct. af UNDP's kernebidrag brugt i de mindst-udviklede lande.

2016: V-regeringen skærer i sit finanslovsforslag det danske kernebidrag til UNDP fra 345 til 180 mio. kr. og siden med yderligere 22 mio. kr. som følge af opjusteringen af flygtningeudgifterne. Det danske 2016-bidrag til UNDP i

År	BILATERAL BISTAND		MULTILATERAL BISTAND		TOTAL
	Mia. kr.	% af total	Mia. kr.	% af total	Mia. kr.
2001	7,1	55	5,7	45	12,8
2009	10,2	68	4,8	32	15,0
2010	11,4	71	4,7	29	16,1
2011	11,5	73	4,2	27	15,7
2012	11,2	72	4,4	28	15,6
2013	12,3	73	4,4	27	16,7
2014	12,1	71	4,9	29	16,9

TABEL 8 FORDELING AF BI- OG MULTILATERAL BISTAND

NOTE UDGIFFTER TIL FLYGTNINGEMODTAGELSE OG ADMINISTRATION AF UDVIKLINGSBISTANDEN AFRAPPORTERES SOM BILATERAL

Behovet for et effektivt FN har aldrig været større.

LARS LØKKE PÅ FN'S TALERSTOL, 28. SEPTEMBER, 2015

	SR FFL 2015	SR FFL 2016	Blå FL 2016	2016-forskel
UNDP	345	345	158	-187
UNICEF	190	190	121	-69
UNFPA	252	252	114	-138
UN Women	63	63	53	-10

TABEL 9 DANSK MULTILATERAL STØTTE TIL UDVALGTE FN-ORGANISATIONER

NOTE MEDTAGER IKKE BILATERAL STØTTE

2016 lander på 158 mio. kr. = et minus på 187 mio. kr. Helt ekstraordinært udbetales bidraget ikke på én gang. Blot 50 mio. kr. udbetales i første omgang. Stiger udgifterne til at modtage flygtninge yderligere, kan det danske UNDP-bidrag blive beskåret yderligere.

2017-19: Det danske UNDP-bidrag skæres hvert af de tre år med 93 mio. kr. – fra de 345 mio. kr. i 2015 til 252 mio. om året. Det giver et **samlet minus på 279 mio. kr.**

Camilla Brückner, direktør for UNDP's Nordiske Kontor, siger den 30. september 2015, til Politiken: "Vi er kede af, at UNDP skal tage så stort et hug. Vi er den organisation i FN, der står for at støtte flygtninge i nærområderne, så de ikke rejser videre, og at få de nye verdensmål ført ud i livet. Det er netop de to ting, som den danske regering lægger vægt på."

UNICEF Færre penge til børnene

FN's Børnefond, UNICEF, får i 2016 skåret sit danske bidrag fra 190 til 140 mio. kr. – og siden med yderligere 19 mio. kr. som følge af opjusteringen af flygtningeudgifterne. I alt et minus på 69 mio. kr. "For de her millioner kunne vi have købt emergency health kits til 1,3 mio. mennesker," siger generalsekretær i UNICEF Danmark, Steen M. Andersen, til Politiken 4. december 2015: "Det betyder, at 1,3 mio. mennesker i en katastrofe ikke kan få medicin, hospitalsudstyr og bandager i et helt år."

Og i perioden 2017-19 skæres det årlige, danske bidrag til UNICEF fra 190 til 140 mio. kr. = et samlet minus på 150 mio. kr. over tre år.

UN Women mister 10 mio. kr. op til globalt topmøde i København

FN's ligestillingsenhed, UN Women, skæres i 2016 fra 63 til 53 mio. kr. som følge af opjusteringen af flygtningeudgifterne. Umiddelbart en beskedent beskæring på 10 mio. kr., men alligevel opsigtsvækkende i lyset af, at Danmark i maj 2016 er vært for verdenskonferencen Women Deliver, og her er værtslandets besparelse ikke det mest positive signal til omverdenen.

UNIDO Danmark melder sig helt ud af industriudvikling

Danmark tager det usædvanlige skridt at melde sig helt ud af FN's Organisation for Industriudvikling (UNIDO) for at spare det årlige kontingent på 6,1 mio. kr. Så sent som den 5. maj 2015 tilbød Udenrigsministeriet ellers officielt UNIDO at oprette et Nordisk kontor i FN-bygningen i København – og et tilskud på op til 100.000 dollar til at dække flytteomkostninger. UNIDO sagde ja tak, men har endnu ikke benyttet tilbuddet, der fortsat er gældende.

UNODC Slut med støtte til narkobekæmpelse

Det danske bidrag til FN's Kontor for Narkotika og Kriminalitet må undvære sin årlige støtte på 5 mio. kr. allerede fra og med 2015

Det er trist som dansker i toppen af FN at se, at Danmark skærer mange milliarder af den langsigtede udviklingsbistand til verdens fattigste lande – herunder dramatiske nedsættelser i bidragene til en række af FN's underorganisationer, hvor nordiske lande ellers altid har været blandt de største donorer.

MOGENS LYKKETOFT, FORMAND FOR FN'S GENERALFORSAMLING, I KRONIK I POLITIKEN, 14. FEBRUAR 2016

SEKTION 7 HUMANITÆR BISTAND

ET ENKELT, MEN GANSKE LILLE PLUS

V-regeringens mange udsagn om øget fokus på humanitær bistand har foreløbigt ført til en øget bevilling på 50 mio. kr. i 2016, fra 1.775 til 1.825 mio. kr. – svarende til en stigning på 2,8 pct. Der er lagt op til en engangsforestilling: I overslagsårene 2017-19 er den humanitære bevilling igen nede på 1.775 mio. kr. om året.

41 mio. mindre til nødhjælp i 2015 end i 2014

Det samlede danske nødhjælpsbidrag til verdens humanitære katastrofer faldt fra 2014 til 2015. I 2015 nåede det lige nøjagtigt op på 2,2 milliarder kroner på årets sidste dag, ifølge Altinget. Det er 41 mio. kr. mindre end i 2014, oplyser Udenrigsministeriet.

Danske bidrag til krise- og fredsoptionsfonde sløjft:

- ▶ **FN's Fond for Kriseforebyggelse og Genopretning** blev oprettet i 2000 og er netop gennemmoderniseret. Danmark har støttet fonden gennem alle årene, og en bevilling på 42 mio. kr. for årene 2015-16 lå klar, men blev annulleret, da V-regeringen besluttede også at spare på udviklingsbistanden i 2015.
- ▶ **FN's Fredsoptionsfond** blev oprettet i 2005 med aktiv støtte fra Danmark. Så sent som i den danske instruks til FN's Generalforsamling i 2015 står: "FN's kontor for fredsoption og FN's Fredsoptionsfond skal ligeledes styrkes og fremme mere effektive fredsoptionsindsatser på landniveau, der inddrager relevante perspektiver fra fredsoption samt stabiliserings- og udviklingsindsatser." Alligevel får fonden i forbindelse med 2015-besparelsen annulleret sit treårige bidrag fra Danmark på 50 mio. kr.

HOLD ØJE MED

Den 23.-24. maj afvikler FN Humanitært Verdenstopmøde i Istanbul: FN skønner, at der er brug for 100 mia. kr. ekstra oven i de 171 mia. kr., verden i dag i alt bruger på humanitær bistand.

År	Bilateral	Multilateral	Total	% af samlet bistand
2009	873	425	1.298	8,6
2010	1.008	460	1.468	9,1
2011	722	507	1.229	7,8
2012	776	605	1.381	8,7
2013	1.654	481	2.135	12,8
2014	1.542	776	2.318	13,7

TABEL 10 DANSK HUMANITÆR BISTAND

SEKTION 8 CIVILSAMFUNDET

FOLKELIG BISTAND - MINUS 31 PROCENT

Dansk udviklingsbistand gennem de folkelige, danske udviklingsorganisationer bliver i 2016 den laveste i mere end 10 år: 758 mio. kr. står de danske NGO'er – også kaldet CSO'er [civilsamfundsorganisationer] – til at modtage. Det er 345 mio. kr. mindre end de 1.103 mio. kr., SR-regeringen budgetterede med. En besparelse på 31 pct. De tre følgende år bliver besparelsen en smule mindre: 28 pct. eller 309 mio. kr.

Og Danmarksindsamlingen kan ikke rette op på besparelserne: De godt 98 mio. kr. som blev samlet ind ved Danmarksindsamlingen og det store DR-show lørdag den 6. februar i år, går til 12 danske organisationers ulandsarbejde – men de 98 mio. kr. kan langt fra rette op på regeringens besparelse på NGO-bistanden i 2016. 8 af de 12 organisationer, der står bag Danmarksindsamlingen, får deres samlede bidrag fra Danida beskåret med 175 mio. kr. i 2016.

KONSEKVENNS

Historiske afslag til folkelige organisationer Helt usædvanligt måtte Civilsamfund i Udvikling [CISU] i marts 2016 give afslag til 12 projekter, der ellers opfylder alle krav for at få støtte. Tilsammen afslag på 20 mio. kr. pga. besparelser på Civilsamfundspuljen. Der blev givet tilsagn for i alt 22,4 mio. kr.

En af de organisationer, der fik afslag på støtte til støtteværdige projekter, var "100 pct. til børnene", der arbejder i Ghana og som på sin Facebookside skrev: "I dag kom der to afslag til 100% fra CISU. Det var gode ansøgninger, stod der i brevet. Til gadebørn i Accra – og til at sikre ungdommens stemme i forbindelse med valget her i 2016, også i Ghana.

Ansøgningerne var gode. Der blev givet høje point. Det er ikke med CISU's gode vilje, at vi fik afslag, stod der. Men tidens politiske vinde gør, at CISU ikke længere kan bevilge midler til projekter, der er fuldt ud støtteværdige. Så det mærker vi nu, som organisationer. Øv. Så meget arbejde, så mange drømme."

År	SR FFL 2016	Blå FL 2016	Forskel	Forskel pct.
2016	1.103	758	-345	-31
2017	1.103	794	-309	-28
2018	1.103	794	-309	-28
2019	1.103	794	-309	-28
Total	4.412	3.140	1.272	-29

TABEL 11 PLANLAGT CIVILSAMFUNDSBISTAND

Organisation	2015	2016	Forskel	Forskel i pct.
Mellempfolkeligt Samvirke	149	108,7	-40,3	-27
Folkekirkens Nødhjælp	123	93,1	-29,9	-24
Ibis	121	87,6	-33,4	-28
Dansk Røde Kors	78	59,1	-18,9	-24
Red Barnet	56	40,5	-15,5	-28
CARE	48	38,4	-9,6	-20
Ulandssekretariatet	45	30,9	-14,1	-31
ADRA	37	24,5	-12,5	-34
3F	35	26,4	-8,6	-25
Caritas	29	21,4	-7,6	-26
Verdens Skove	15	11,8	-3,2	-21
Danmission	14	10,3	-3,7	-26
Sex & Samfund	12	8,8	-3,2	-27
Vedvarende Energi	10	7,5	-2,5	-25
Danske Handicaporg.	10	7,4	-2,6	-26
WWF	15	11,1	-3,9	-26
Ghana Venskabsgrupperne	11	8,1	-2,9	-26
I alt rammeorganisationer	808	595,6	-212,4	-26

TABEL 12 DANIDA-STØTTE TIL ORGANISATIONER MED RAMMEAFTALER

NOTE

De i alt 17 rammeorganisationer bliver samlet skåret med 26 pct. fra 2015 til 2016, men besparelsen slår forskelligt igennem for de enkelte organisationer, fordi 2016-bevillingen er beregnet på basis af de enkelte organisationers målopfyldelse i 2015 [RAM-resultatet].

	2015	2016	Forskel	Forskel i pct.
CISU Civilsamfund i Udvikling	150	97,6	-52,4	-35
Danske Handicaporganisationer	42	27,4	-14,6	-35
DMRU Dansk Missionsråds Udviklingsafd.	18	11,7	-6,3	-35
DUF Dansk Ungdoms Fællesråd	11	7,1	-3,9	-35
Renovering og Forsendelsesordningen	12	7,8	4,2	-35
Globalt Fokus	9	5,8	3,2	-35
I alt puljer	242	157,4	-84,61	-35
I alt rammer og puljer	1.050	753	-297	-28,3

TABEL 13 DANIDA-STØTTE TIL CIVILSAMFUNDSPULJER

SEKTION 9 FORSKNING, OPLYSNING, KULTUR

HÅRD MEDFART TIL BLØDE OMRÅDER

Forskning

Fremtiden for dansk støtte til international udviklingsforskning tegner usikker. I adskillige år støttede Danmark udviklingsforskning med mere end 300 mio. kr. om året. Det beløb er dalet de seneste år og bliver nu yderligere reduceret. I finansloven for 2016 er der i alt afsat 106 mio. kr. til udviklingsforskning. Til sammenligning havde den tidligere SR-regering i alt afsat 411 mio. kr. Heraf skulle de 155 mio. kr. gå til "projekter i Danmark", primært til Building Stronger Universities-projektet. 121 mio. kr. var afsat til international udviklingsforskning, heraf de 105 mio. kr. til det globale system af centre for landbrugsforskning [CGIAR] med i alt 15 centre verden over. Dansk støtte til CGIAR er nu helt strøget. I alt en besparelse på 305 mio. kr.

Efter 2016 tegner bevillingerne til forskning sig endnu mere usikre: I 2017 er der afsat en samlet ramme til forskning og oplysning på 303 mio. kr. I 2018 og 2019 er rammen på 183 mio. kr. Og fra 2017 er det helt slut med dansk støtte til international udviklingsforskning.

Usikkerheden førte til, at en igangværende ansøgningsrunde for forskerpartnerskaber med Syd blev afblæst i 2015 som en følge af besparelserne, og at igangværende projekter fik reduceret deres udbetalinger i 2015 og 2016.

Kultur

Regeringsskiftet i 2015 kom til at koste Center for Kultur & Udvikling [CKU] livet. Centeret blev oprettet i 1998 og modtog årligt 40-50 mio. kr. til drift og til at støtte aktiviteter. CKU fik allerede i slutningen af 2015 sin 2015-bevilling beskåret med 20 mio. kr., da V-regeringen skar dansk bistand i 2015 ned til 0,73 pct. af BNI. Og med udgangen af 2016 lukker og slukker CKU helt. CKU stod til at modtage 30 mio. kr. i 2017 til drift, administration og faglig støtte for en toårig periode. Hertil kommer 100 mio. kr. i en kulturpulje. På de poster er der i 2016-finansloven afsat 0 kr. fra 2017 og frem. Til trods for, at kultur i form af f.eks. musik og film er potentielle vækstindustrier i udviklingslandene.

HOLD ØJE MED

Hvordan udmøntes 2017-2019 rammebevillingerne? I finansloven for 2016 fremgår det direkte, at udmøntningen af rammebevillingen til forskning og oplysning i Danmark fra 2017 afventer det udviklingspolitiske udredningsarbejde, som er en del af 'gransker' Peter Taksøe-Jensens kommissorium. Hans rapport ventes senest 1. maj. Regeringens finanslovsforslag for 2017 og udviklingspolitiske prioriteter 2017-2020 vil blive fremlagt i august og give svar på, hvordan bevillingen udmøntes. Og om hele rammen rent faktisk vil blive brugt til forskning og oplysning.

Research-based knowledge is necessary to address existing and emerging development problems, and support for development research is an important element of Danish development cooperation.

UDENRIGSMINISTERIETS STRATEGI FOR FORSKNINGSTØTTE 2014-2018

År	SR FFL 2016	Blå FL 2016	Forskel	Forskel pct.
2015	371	182	-189	
2016	505	165	-340	
2017	374	303	-71	
2018	230	183	-47	
2019	230	183	-47	
Total	1.710	1.016	-694	-41

TABEL 14 FORSKNING, OPLYSNING OG KULTUR

Oplysning

Sådan spares der på oplysning i Danmark om udvikling:

- ▶ **Fra 60 til 40 mio. kr. i 2016:** Bevillingen til ulandsoplysning i Danmark bliver i 2016 skåret med 20 mio. i forhold til SR-regeringens planer
- ▶ **Hov, der røg lige 6 mio. ekstra:** Som følge af opjusteringen af asyludgifter for 2016 røg der 6 mio. kr. ekstra på oplysningskontoen, der lander på 34 mio. kr. i 2016
- ▶ **Danidas egen oplysning går næsten fri:** Af de i alt 26 mio. kr., der spares, skal Danidas egen oplysningsvirksomhed kun levere de 5 mio., så den post reduceres fra 20 til 15 mio. kr. Den største besparelse rammer Danidas oplysningsbevilling. Den vil i 2016 råde over 16 mio. kr. mod 48,7 mio. kr. i 2015 og bliver altså beskåret med 2/3
- ▶ **Hov, der røg også lige 7 mio. kr. i 2015:** V-regeringens ønske om at skære bistanden ned til 0,73 pct. allerede i 2015 kostede også 7 mio. kr. ekstra på oplysningskontoen – vedtaget af Folketinget i januar 2016
- ▶ **NGO'ernes beløb til oplysning skæres med en tredjedel:** NGO'erne kunne fra og med 2015 bruge 3 pct. af deres Danida-midler til oplysning i Danmark. Det skæres nu ned til 2 pct. Det er sket før: V-regeringen satte i 2006 også satsen ned fra 3 til 2 pct.
- ▶ **Internationale vejledere i folkeskolen spares væk:** Et nyt initiativ – taget af S-R-SF-regeringen i 2013 – med at ansætte særlige vejledere i Undervisningsministeriet for at styrke den internationale dimension i folkeskolen sløjfes med øjeblikkelig virkning. Der spares 5 mio. kr. om året
- ▶ **Danmark halter langt efter Norge og Sverige:** Danmark har traditionelt ligget langt efter Norge og Sverige i disciplinen oplysning om udvikling og sakker med de seneste nedskæringer til 34 mio. kr. i 2016 endnu længere bagud: I 2016 bruger Sverige 108 mio. SEK (godt 86 mio. danske kr.) på formålet. Norge bruger over 113 mio. NKK [næsten 90 mio. danske kr.]. Ca. 80 pct. af de norske midler går til organisationers og andres oplysningsindsats.

SEKTION 10A KLIMA OG MILJØ

FRA KLIMADUKS TIL 'DAGENS FOSSIL'

"Vi må alle gøre mere. Danmark vil fortsætte med at støtte de fattigste lande. I 2016 har vi øremærket 38 mio. dollars, heraf 22 mio. til de mindst udviklede lande." Sådan sagde statsminister Lars Løkke Rasmussen den 19. november 2015, ved klimatopmødet COP21 i Paris kort efter, at regeringen havde skåret i udviklings- og miljøbistanden. Et par dage senere tildeltes Danmark da også den lidet flatterende 'Fossil of the Day'-pris ved COP21.

Prisen tildeles det land eller den aktør, der har gjort sig mest bemærket i negativ forstand. "Regeringens svækkede ambitioner er virkelig noget, der bemærkes ude i verden. Det er trist, at vi, der engang inspirerede hele verden, nu bliver trukket gennem et søle af hån og latterliggørelse og får sådanne priser, som ikke ligefrem er af typen, man stiller frem på kaminhylden," sagde John Nordbo, klimachef i WWF Verdensnaturfonden, til Information, 3. december 2015.

Sådan sker besparelserne:

- ▶ **53,8 pct. sparet i 2016:** Først satte V-regeringen 2016-bidraget til natur, energi og klima ned fra SR-regeringens 652 til 340 mio. kr. Men **så røg der 39 mio. ekstra i 2016** i forbindelse med opjusteringen af udgifterne til asylmodtagelse, så 2016-bevillingen landede på 301 mio. kr.
- ▶ **Og 171 mio. kr. skåret i 2015:** Også V-regeringens ønske om allerede at spare på 2015-bistanden ramte de danske bidrag til naturressourcer, energi og klimaforandringer hårdt. 2015-bidragene fra Danmark blev beskåret med 171 mio. kr. – heraf blev alene Klimapuljen beskåret med 100 mio. kr.
- ▶ **Næsten en halv mia. sparet over 5 år:** I perioden 2015-19 skal der spares 475 mio. kr. på de danske tilsagn til naturressourcer, energi og klimaforandringer i forhold til, hvad SR-regeringen budgetterede med.

Slut med dansk støtte til adskillige globale miljøinitiativer:

Den Globale Miljøfacilitet (GEF) blev oprettet på det skelsættende miljøtopmøde i Rio i 1992, hvor den konservative Per Stig Møller deltog som dansk miljøminister.

GEF er den centrale finansieringsmekanisme for en række globale miljø- og klimaaftaler, og siden starten har Danmark været blandt de store donorer til fonden, der senest modtog 435 mio. kr. fra Danmark i 2014 frem til 2018, hvor et nyt dansk bidrag på 450 mio. kr. var stillet i udsigt. Det er nu sløjft. Som det lakonisk hedder i Finansloven for 2016: "Under hensyntagen til danske udviklingspolitiske prioriteter og den samlede fokusering af bistandssamarbejdet planlægges der ikke flere tilsagn til GEF."

Nedskæringen i den langsigtede bistand er i strid med de løfter, de rige lande gav om finansiering af udvikling – både på FN-mødet i Addis Abeba i sommer og ved klimakonferencen i Paris.

MOGENS LYKKETOFT, FORMAND FOR FN'S GENERALFORSAMLING, I KRONIK I POLITIKEN, 14. FEBRUAR 2016

År	SR FFL 2016	Blå FL 2016	Forskel
2015	652	481	-171
2016	331	301	-30
2017	202	425	+223
2018	685	448	-237
2019	685	425	-260
Total	2.555	2.080	-475

TABEL 15 DANSK BISTAND TIL NATURRESSOURCER, ENERGI OG KLIMAFORANDRINGER

Verdensunionen for Naturbevarelse (IUCN) stod i 2016 til at få fornyet sit bidrag fra Danmark på 50 mio. kr. for to år, men IUCN, der i 2015 fik danske Inger Andersen som ny generaldirektør, må fremover klare sig helt uden dansk støtte.

IIED og WRI: To andre meget anerkendte organisationer/institutioner på den globale klima- og miljøscene må også vinke helt farvel til mangeårig dansk støtte. Det drejer sig om International Institute for Environment and Development og World Resources Institute.

SEKTION 10B SUNDHED

40 PCT. MINDRE TIL GLOBAL SUNDHED

Lille Danmark var gennem mange år blandt de førende donorer inden for global sundhed. Den position var Danmark allerede ved at miste, men nu går den udvikling endnu stærkere:

- ▶ **Mere end 1 mia. sparet over 4 år:** I perioden 2016-19 skal der spares 1.060 mio. kr. på de danske bidrag til hiv/aids, befolkning og sundhed i forhold til, hvad SR-regeringen budgetterede med. En besparelse på 40 pct.
- ▶ **Der røg 105 mio. ekstra i 2016:** I forbindelse med opjusteringen af udgifterne til asylmodtagelse i 2016 måtte sundhedsområdet bøde 105 mio. kr. ekstra oven i de besparelser på 265 mio. kr., V-regeringen præsenterede i sit finanslovsforslag
- ▶ **Den Globale Fond mister 180 mio. kr. på to år:** V-regeringens ønske om allerede at spare på 2015-bistanden ramte også den Globale Fond til Bekæmpelse af Aids, Tuberkulose og Malaria. Det danske 2015-bidrag blev beskåret med 65 til 100 mio. kr. I 2016 bliver det endnu lavere: 50 mio. kr. Den amerikanske organisation Health GAP kaldte nedskæringerne et "chokerende brud" på de løfter, Danmark tidligere har givet, og et trist signal til resten af verden, og Health GAP arrangerede ligefrem en protestdemonstration foran det danske generalkonsulat i New York 6. april 2016.
- ▶ **Bilateral bistand til sundhed på tilbagetog:** Danmark havde tidligere bilaterale sundhedssektorprogrammer i op til syv programsamarbejdslande. Nu er der to tilbage: I Tanzania og i Kenya. Sundhedsprogrammet i Mozambique udfases med beslutningen om at droppe landet som programsamarbejdsland. Zimbabwe lider samme skæbne, og derfor kommer det sundhedsprogram, der har været sat i bero dér, ikke i gang igen.

UNFPA Tre års dansk nedtur

- ▶ **2014:** FN's Befolkningsfond, UNFPA, modtager i alt 342 mio. kr. fra Danmark, og Danmark er – som i tidligere år og med opbakning fra et bredt flertal i Folketinget – blandt de fem største bidragydere til UNFPA og toneangivende i forhold til reproduktiv sundhed på den globale scene.
- ▶ **2015:** Det danske bidrag falder til 252 mio. kr.
- ▶ **2016:** V-finanslovsforslaget reducerer det danske bidrag til UNFPA til 132 mio. kr. Der ryger yderligere 18 mio. kr. pga. ekstraregningen til flygtningemodtagelse, inden finansloven vedtages med et samlet minus til UNFPA på 138 mio. kr. i 2016. Det danske bidrag i 2016 bliver på 114 mio. kr. – en tredjedel af 2014-bidraget.

År	SR FFL 2016	Blå FL 2016	Forskel	Forskel pct.
2016	672	302	-370	
2017	597	427	-170	
2018	687	427	-260	
2019	687	427	-260	
Total	2.643	1.583	-1.060	-40

TABEL 16 DANSK MULTILATERAL BISTAND TIL HIV/AIDS, BEFOLKNING OG SUNDHED

KONSEKVENS

UNFPA-besparelse lukker 80 sundhedscentre i Afghanistan Danmarks og andre europæiske landes besparelser på udviklingsbistanden i 2016 betyder, at UNFPA må beskære samtlige landeprogrammer med 25 pct. fra det ene år til det andet. I Afghanistan må UNFPA lukke 80 sundhedscentre, og UNFPA vurderer, at de samlede konsekvenser af nedskæringerne globalt kan blive, at 80 mio. flere kvinder de næste fem år risikerer at blive uønsket gravide, at 1,3 mio. spædbørn vil dø, og at 225.000 kvinder vil dø i forbindelse med barsel.

SEKTION 10C UDDANNELSE

SKÅRET MED 75 PCT. I 2016

Tidligere gav Danmark bilateral støtte til uddannelsessektoren i en række lande. I 2001 f.eks. til Eritrea, Malawi, Mozambique, Nepal og Zambia, der tilsammen fik 506 mio. kr. til uddannelse. Men i 2011 besluttede daværende udviklingsminister Christian Friis Bach, at den danske bistand til uddannelse primært skulle gives som multilateral bistand gennem Global Partnership for Education (GPE). Mange års bilateral dansk bistand til programsamarbejdslande skulle udfases. I dag giver Danmark kun bilateral støtte til uddannelse i to lande, Afghanistan og Myanmar. Omlægningen skete ikke for at spare på den danske bistand til uddannelse, men for at give den på en ny og angiveligt mere effektiv måde.

Det årlige, danske bidrag til GPE blev i 2015 sat op til 400 mio. kr. Men 2015-16-besparelserne er gået hårdt ud over det danske GPE-bidrag:

- ▶ **GPE mistede 125 mio. kr. i 2015:** V-regeringens ønske om allerede at spare på 2015-bistanden skar 2015-bidraget fra 400 til 275 mio. kr.
- ▶ **Og 300 mio. kr. i 2016:** Først satte V i sit finanslovsforslag for 2016 GPE-bidraget ned til 200 mio. kr. Siden røg der 100 mio. ekstra i forbindelse med opjusteringen af udgifterne til asylmodtagelse i 2016
- ▶ **725 mio. kr. mindre 2015-2019:** I alt står GPE til at miste 725 mio. kr. fra Danmark i perioden 2015-2019 – en reduktion på 36 pct.
- ▶ **I skole for 1,18 dollar – knapt 10 kr. – om dagen:** Så meget koster det ifølge GPE i snit at sikre et barn i et udviklingsland skolegang

Første gang en donor løber fra et løfte

V-regeringens beslutning om at beskære det danske bidrag til GPE med 125 til 275 mio. kr. allerede i 2015 medførte en skarp reaktion fra GPE's administrerende direktør, Alice P. Albright. Hun skrev ifølge Politiken 12. dec. 2015 bl.a. følgende: "Danmarks reduktion vil være første gang, en GPE-donor ikke overholder et løfte."

Folkebevægelse for uddannelse i 1990'erne

Der lød ikke særlig højlydte protester, da V-regeringen i 2015 besluttede at skære den danske støtte til det multilaterale GPE-program med 300 mio. kr. I 1990'erne – derimod – rejste der sig nærmest en dansk folkebevægelse i protest mod, at Danmark ville trække sig ud af uddannelsessektoren i Tanzania. Ikke for at spare, men for – efter ønske fra Tanzanias regering – at støtte erhvervsudvikling, som det – i modsætning til uddannelsessektoren – var svært at skabe donorinteresse for. Bevægelsen var ikke mindst båret af de snesevis af danske lærere, der igennem årene – for MS og Danida – havde arbejdet i Tanzania, bl.a. på Teacher Training Centers.

År	SR FFL 2016	Blå FL 2016	Forskel	Forskel pct.
2015	400	275	-125	
2016	400	100	-300	
2017	400	300	-100	
2018	400	300	-100	
2019	400	300	-100	
Total	2.000	1.275	-725	-36

TABEL 17 DANMARKS BIDRAG TIL DET GLOBALE PARTNERSKAB FOR UDDANNELSE

HOLD ØJE MED

Må GPE – pga. Danmarks og andre landes besparelser – holde op med at støtte uddannelse i nogen lande?

Bliver uddannelse et fokusområde i regeringens nye udviklingspolitiske strategi?

SEKTION 100 LANDBRUG

SLUT MED STØTTE TIL UDVIKLING OG FORSKNING

Landbrug er ryggraden i de fleste udviklingslandes økonomier. Derfor er fattigdomsbekæmpelse tæt knyttet til udvikling af landbrugssektoren. 70 pct. af verdens fattige bor i landområder og er helt eller delvist afhængige af landbrug. Landbrug spillede da også fra starten en central rolle i dansk udviklingsbistand: Så sent som i år 2000 støttede Danmark landbrugssektoren i hele 13 programsamarbejdslande, og Danmark har også i mange år støttet international landbrugsudvikling og -forskning med betydelige beløb.

Men snart er det slut med dansk støtte til international landbrugsudvikling og -forskning. Allerede før V-regeringen tog over i 2015, havde Danmark besluttet at indstille støtten til FN's Landbrugs- og Fødevareorganisation, FAO. Støtten til FN's Verdensfødevareprogram, WFP, var desuden besluttet omlagt, så den udelukkende går til organisationens nødhjælpsindsatser. Og nu er det også helt slut med danske bidrag til landbrugsudvikling og -forskning.

IFAD Slut med støtte til landbrugsudvikling

Den Internationale Fond for Landbrugsudvikling, IFAD, stod til et tilsagn i 2015 på 100 mio. kr. for de næste tre år. Det blev helt strøget. Dermed ophører mangeårig dansk støtte til fonden, der efter flere positive evalueringer stod til at få sit danske bidrag sat i vejret.

CGIAR Slut med støtte til landbrugsforskning

Fra 2017 er der ikke længere penge på posten international udviklingsforskning. Det betyder et stop for mange års dansk støtte til det globale system af centre for landbrugsforskning (CGIAR) med i alt 15 centre verden over. SR-regeringen ville forny bevillingen til CGIAR i 2016 med 105 mio. kr. for tre år. Dansk støtte til CGIAR er nu helt strøget.

SEKTION 11 ADMINISTRATION AF UDVIKLINGSBISTANDEN

FRA ELITE TIL DISCOUNT?

Den danske udenrigstjeneste har over de seneste 15 år været udsat for den ene sparerunde efter den anden. Det er gået hårdt ud over hænder og hoveder til at administrere Danmarks udviklingsbistand – både på Asiatisk Plads og på ambassader. Men hvor hårdt er det umuligt at få et helt konkret billede af – selv for forskere, politikere og journalister, der har søgt svar og beskæftiget sig intensivt med spørgsmålet.

Årsagen er, at Udenrigsministeriet er en såkaldt enhedstjeneste. Ingen er i princippet ansat til kun at forvalte udviklingsbistand. Udenrigsministeriet og ambassader er 'blandede butikker', hvor mange forskellige af diplomatiets discipliner udfoldes. Som det forklares i et svar fra udenrigsministeren til Folketingets udenrigsudvalg: "Udenrigsministeriet har derfor ikke et budget, der alene vedrører administration af udviklingsbistand. Endvidere foretages der ikke tidsregistrering på den enkelte ansattes tidsforbrug på de nævnte hovedområder."

De tal, der opgives i Danidas årsberetninger, i finanslov og til OECD DAC, beror derfor på skøn. I 2014, f.eks., blev de samlede udgifter til administration af udviklingsbistanden skønnet til 729 mio. kr. Heraf blev de 225 mio. kr. brugt til lønninger. Resten – en halv mia. kr. – til øvrige ting, bl.a. ambassader. Næsten 40 pct. af ministeriets samlede drift finansieres af udviklingsbistanden.

Gentagne advarsler fra OECD DAC

Hvert 4. år bliver dansk udviklingsbistand udsat for et såkaldt Peer Review af OECD DAC. Selv om der generelt er roser til administrationen af den danske bistand, har OECD DAC siden 2003 advaret om, at det vil gå ud over kvaliteten, hvis der skæres yderligere i bemanningen i ministeriet og på repræsentationerne. Advarslen i 2003 kom på baggrund af, at de samlede, administrative udgifter fra 2001 til 2004 blev skåret med 25 pct.

Trods advarslene fortsatte besparelserne, og i 2011-Peer Reviewet hed det: "Begrænsninger i humane ressourcer har været en udfordring for Udenrigsministeriet i flere år. I 2013 skal ministeriet beskære sit lønbudget med 71 mio. kr., svarende til 135 årsværk." Og: "Selv om ministeriet foretrækker generalister frem for udviklingsspecialister, fordi generalister typisk er mere mobile, bør ministeriet bevare en kerne af specialister i hovedkvarteret og sikre, at de har den rigtige viden til at hjælpe ambassaderne med at gennemføre bistanden."

Udenrigsministeriet er totalt udsultet... Venstre er klar med 70 mio. kr. ekstra til at styrke udenrigstjenesten.

SØREN PIND, VENSTRES TIDLIGERE UDVIKLINGSMINISTER OG DAVÆRENDE UDENRIGS-ORDFØRER, TIL POLITIKO, 4. NOVEMBER 2014.

År	Administration	Heraf lønsum	Årsværk
2009	803,8	257,2	538,1
2010	797,0	261,4	540,1
2011	759,2	241,1	480,3
2012	744,3	237,2	456,2
2013	703,4	238,5	460,6
2014	729,4	225,1	430,5
2015	771,2	199,9	375,1
2016	754,9		
2017	729,9		
2018	709,9		
2019	699,9		

TABEL 18 ADMINISTRATION AF DANSK UDVIKLINGSBISTAND

	Sverige	Norge	Finland	Danmark
Drift	4,38 mia.	3,96 mia.	2,11 mia.	1,96 mia.
Udgift pr. indbygger	449	767	385	346
Ansatte	3.792	3.566	2.842	2.584
Ambassader	91	85	71	71

TABEL 19 DE SKANDINAVISKE UDENRIGSTJENESTER 2014 – I DANSKE KR.
KILDE MARTIN MÅRCUSSEN I MORGENAVISEN JYLLANDS-POSTEN, 19. FEBRUAR, 2016

Dansk discountdiplomati

Mange andre har advaret imod at skære yderligere i bemanningen i udenrigstjenesten. Professor og ekspert i Danmarks udenrigstjeneste, Martin Marcusen fra Københavns Universitet, skrev f.eks. i Morgenavisen Jyllands-Posten, 19. februar 2016: "Allerede før de meget omfattende besparelser, der nu gennemføres i den danske udenrigstjeneste, er det danske udenrigsministerium det mindste i Norden. Faktisk langt det mindste, næsten uanset hvordan vi måler det. I Norge bruger man mere end dobbelt så meget på udenrigstjenesten, end vi gør i Danmark. I Sverige har man 20 flere ambassader, end vi har i Danmark, og 50 pct. flere ansatte."

FAKTA

Hver 10. stilling skal væk 2016-besparelsen på udviklingsbistanden på 2,9 mia. kr. i sig selv betyder, at:

- ▶ 200 mio. kr. skal spares på driften – heraf tages de 80 mio. kr. af lønudgifterne.
- ▶ Hver tiende stilling forsvinder.

Besparelsen udmøntes bl.a. ved at nedlægge Udenrigsministeriets ulandsfaglige kontor, UFT.

HOLD ØJE MED

Administrationsprocenten, dvs. den procentdel af den samlede bistand, der bruges til administration. Ifølge Altinget bliver den i 2016 på rekordhøje 7,1 mod 5,25 i 2015. Vil regeringen reducere det beløb, den tager af budgettet til udviklingsbistand til at administrere udviklingsbistanden, i takt med, at bistandsbudgettet reduceres, og udgifterne til at modtage flygtninge lægger beslag på en større del af bistanden? Hvis det ikke sker, stiger administrationsprocenten. Hvis det sker, er der lagt op til yderligere fyringer blandt dem, der rent faktisk arbejder med udviklingsbistand.

Udviklingsbistanden har i mange år fungeret som et vigtigt rum for interstatsligt samarbejde og som rammen om arbejdet med at skabe fred og forebygge konflikter." Og: "Når en ambassade lukker, reduceres de interstatslige og mellem menneskelige relationer mellem to lande væsentligt."

 MIE ROSDAHL, KØBENHAVNS UNIVERSITET, I KRONIKKEN "AFVIKLING AF UDVIKLINGSBISTAND BETALER SIG IKKE", POLITIKEN, 12. FEBRUAR 2016.

EFTERSKRIFT

OPEN AID? IKKE HOS DANIDA

Et af de vigtigste mål med denne analyse har været at tilvejebringe et retvisende, faktisk grundlag for den vigtige debat om indholdet i dansk udviklingsbistand og -politik. At bringe fakta og tal, som kan give svar på enkle spørgsmål som:

- ▶ Er dansk bistand til Afrika stigende eller faldende?
- ▶ Hvor mange hænder, hoveder og ressourcer er der til at sikre en forsvarlig forvaltning af dansk bistand?

Men det er et kæmpearbejde og næsten umuligt at få entydige svar på det, der burde være banale spørgsmål. Mange forskere, journalister og andre interesserede har forsøgt sig gennem årene og under skiftende regeringer, men render gang på gang panden imod en mur af usammenlignelige og uigennemsigtige tal, tabeller og opgørelsesmetoder.

Det er et demokratisk problem.

I 2010 opgav Danida at udgive sin årsberetning på skrift. Siden er en egentlig, samlet årsberetning helt droppet og erstattet med en hjemmeside med et hav af tabeller og tal. Og i 2013 oprettede Udenrigsministeriet en "dynamisk hjemmeside" Openaid.dk. Den lover ikke så lidt:

"Sitet giver adgang til dagsaktuel statistik om Danmarks udviklingssamarbejde og supplerer dermed de statiske oplysninger, Udenrigsministeriet hidtil har offentliggjort i forbindelse med Danidas årsberetninger.

På OpenAid.dk kan du orientere dig om Danmarks udviklingsbistand på tværs af lande, sektorer og organisationer, fra det store overblik og helt ned til det enkelte program eller projekt."

Til sidst slås det fast, at "OpenAid.dk er et vigtigt skridt i bestræbelserne på at øge åbenheden omkring Danmarks udviklingssamarbejde."

Og der er masser af informationer at hente, men ambitionen om at øge åbenheden er ikke lykkedes.

EKSEMPLER

Hvad er Danidas administrationsprocent?

Mens store og små folkelige udviklingsorganisationer skal redegøre præcist

for, hvor stor en del af deres Danida-midler de bruger på administration, så siger Openaid.dk ikke noget om Danidas administrationsprocent. Jo, der er tal. Men de beror alene på skøn. Hvordan skønnet foretages, forklares hverken i OpenAid eller i finansloven.

Er den danske bistand til Afrika stigende eller faldende?

Det burde være nemt at tjekke, for det er vel bare at sammenligne tallene fra årsberetninger med tallene for de kommende år, som de fremgår af finansloven og "Regeringens udviklingspolitiske prioriteter"? Men nej. Opgørelsen i årsberetningerne over tidligere års udbetalinger til Afrika og afrikanske lande er sammensat på en helt anden måde end posterne til Afrika i finansloven. Resultatet er, at vigtige prioriteringer ikke kan diskuteres på et faktisk grundlag. Og at det er næsten umuligt at tjekke, hvorvidt Danmark lever op til udmeldte mål.

Multilateral bistand bliver bilateral

I 2014 modtog FN's Udviklingsprogram (UNDP) 409 mio. kr., som – naturligt nok – i Danidas årsberetning konteres som multilateral. Men UNDP modtog samme år ifølge Danidas årsberetning 232 mio. kr., som står opført som bilateral bistand. Det samme gælder en række andre multilaterale organisationer. Hvad er logikken? Er bistanden multilateral eller bilateral?

Uganda: 0 eller 270 mio. kr. fra Danmark i 2016?

Hvad er nu det? Skal Uganda slet ikke modtage dansk bistand i 2016? Det står der jo i finansloven for 2016. Men det er, fordi bistand til enkeltlande – og meget af den øvrige bistand – i finansloven optræder det år, tilsagn, der som oftest er flerårige, om bistand gives fra Danmark, og i 2016 er der ikke nye tilsagn til Uganda. Ikke desto mindre forventes det – fremgår det af tekstdelen i finansloven, at Uganda i 2015 modtager 270 mio. kr. i bilateral bistand fra Danmark. Det er i øvrigt det tal, der – sammen med andre danske udbetalinger til Uganda (for nu at gøre forvirringen total) – kommer til at optræde i Danidas årsberetning for 2016.

Problemet er ikke, at der svindles med dansk udviklingsbistand. Det bliver nøje overvåget af Rigsrevisionen, Statsrevisorerne med flere. Problemet er det demokratiske underskud. Når det er så umuligt at gennemskue, hvad skattekrone rent faktisk bruges og vil blive brugt til, strander den vigtige diskussion om indhold og prioriteringer alt for ofte i luftige påstande og en teknisk strid om tal.

ENGANG VERDENS
VERDENS BEDSTE
BEDSTE ENGANG
EN UAFHÆNGIG
ANALYSE AF DANSK
UDVIKLINGSBISTAND
2014-2016